

takovéhoto díla autoři méně známí – platí zásada čím víc tím líp. Je škoda, že v knize nejsou zastoupeni např. Theodor Balk, Manfred Bieler, Christian von Ehrenfels, Hermann Grab, Oskar Kokoschka, Reiner Kunze, Peter Lotar, Josef Mühlberger, Hans Natonek, Walter Nielsen, Ossip Schubin, Heinrich Teweles, Friedrich Torberg, Hermann Ungar. Pravoslav Kneidl o nich samozřejmě ví – a snad jim věnuje pozornost v budoucnu.

Kniha vyšla česky a má tudíž oslovit české čtenáře. Bylo by škoda, kdyby informace o méně známých německy píšících autorech spjatých s Prahou, se z Kneidlovy knihy nedostaly do publikace vydané německy.

Krátké výňatky z děl představených autorů nemohou samozřejmě spisovatele obšírněji představit, jsou však užitečné (stejně jako portréty autorů a dobové veduty Prahy). Sotva by bylo možné knize něco vytknout, jen např. na s. 69 je uvedeno Tycho de Brahe – správně má být Tycho Brahe. Snad by bylo také možné uvést na s. 82, že někdejší hostinec Šipkapas existuje jako ruina na pražské Hanspaulce.

Kneidlova malá knížka je velmi záslužná a najdou se v ní někdy informace, které se jinak obtížně shánějí.

Antonín Měšťan

Slavistika dnes

Slavica Pragensia ad tempora nostra. Red.: Gladkova H., Kříž V. Univerzita Karlova, Euroslavica, Praha 1998, 319 s.

Před více než 150 lety byla na Karlově univerzitě v Praze založena stolice slovan-
ské filologie – Praha se tím i oficiálně stala jedním z center vědy o Slovanech a jejich
duchovních produktech, když již předtím se zakladatelem filologické slavistiky stal
Josef Dobrovský. Slavistika procházela různými obdobími, v nichž se střídala léta vel-
kého zájmu až módy s roky nezájmu, ignorance a potlačování. Ani v současnosti není
pozice této široké disciplíny záviděníhodná – z různých racionálních i iracionálních dů-
vodů až do zpochybnění samotného pojmu. Pražští slavisté uspořádali ve dnech 8.-10.
června 1998 k zmíněnému výročí konferenci a nyní vydávají reprezentativní knihu (*Slavica Pragensia ad tempora nostra*. Red.: Hana Gladkova, Vladimír Kříž. Univerzita Karlova, Euroslavica, Praha 1998, 319 stran), která mapuje všechny tradiční i méně tradiční oblasti slavistiky. Autorskou účast tu přijali slavisté čeští (drtivá většina z Prahy, jeden z Olomouce, čtyři z Brna, jeden z Ústí nad Labem), slovenští (výlučně z Bratislavy), z Polska (mj. Kraków, Opole, Toruň, nikdo z Varšavy, Poznaně či Wrocławu aj.), Ruska (Moskva), Ukrajiny (Kyjev), Německa (vzhledem k síle a významu poměrně málo, Berlín, Drážďany), největší množství z jihoslovanského teritoria (Slovinsko, Chorvatsko, Srbsko, Makedonie, nejvíce z Bulharska), jeden autor je z Amsterodamu. Když pomíneme důležitost osobních a institucionálních vazeb, již tento stav je dokladem jistého rozštěpení slavistiky: chybějí tu zejména příspěvky z anglosaských, skan-

dinávských a ve väčší miere z románských zemí (výjimku tvorí stať Giuseppe Maiella *Základní směry italské slavistiky v posledních padesáti letech*), tradičních slavistických center. Tematika je dílem tradiční a řekl bych klasická, typicky sborníková (dějiny slavistiky, odkazy různých osobností, základní problémy jednotlivých jazykovědných a literárněvědných oborů), dílem problémová, promlouvající k aktuálnímu stavu (typu „současný stav a perspektivy“, „krize univerzity a slavistika“, „kterou češtinu máme studovat?“). Skvěle se tu prezentovali – nikoli pouze kvantitativně – bulharští slavisté, mimo jiné v článku, kde zdůrazňují nezbytnost partií z obecné češtiny v učebnicích našeho jazyka pro cizince. Najdeme tu pojednání o významných osobnostech slavistiky, mj. o Janu Petrovi – skutečně bez hněvu a zaujatosti... Není zapomenuto ani na Pavla Eisnera, poměrně hodně pozornosti se věnovalo tradicím Pražské školy. Převažují články o slovanských jazycích a české jazykovědě, překvapivě málo je tu o slovanských literaturách a osobnostech slovanské literární vědy. Ze všeho je patrné, že bychom měli věnovat víc pozornosti zahraničním odborníkům na český jazyk a českou literaturu a vážít si skutečně všech, nikoli jen těch z velkých a neslovanských zemí: kolik znalostí a kolik zájmu je o češtinu třeba v Bělorusku, na Ukrajině, v Chorvatsku, Srbsku nebo Bulharsku či Makedonii a jak často se k jejich potřebám propagace našeho jazyka chováme přezíravě a macešsky! Pocit velké tradice a problematické přítomnosti se vine jako ponorná řeka od úvodního slova až po poslední řádky. Ale není to závěr pesimistický: mnohem lepší je uvědomit si problémy vlastní práce, než žít z jen z plodů práce předchůdců. Uvědomit si problém a třeba i krizi už vlastně vyjadřuje odhodlání je řešit. Organizátoři a pořadatelé tohoto sborníku si zaslouží absolutorium.

Ivo Pospíšil

Štúdie z ruskej moderny a avantgardy

Pašteková, S.: Bunin, Andrejev, Jesenin. Štúdie z ruskej moderny a avantgardy. Bratislava, Veda 1998, 112 s.

Zborník štúdií Soni Paštekovovej venovaný tvorbe I. Bunina, L. Andrejeva a S. Jesenina je po nedávno vydaných monografických i zborníkových prácach A. Červeňáka, A. Eliáša, E. Mality, M. Kusej a iných ďalším príspevkom slovenskej literárnovednej rusistiky k výskumu ruskej moderny a avantgardy. Osobitým znakom prístupu k téme S. Paštekovovej je, že hoci si vyberá autorov, ktorí sú spätí s modernými literárnymi smermi začiatku 20. storočia – s expresionizmom, impresionizmom a imajinizmom – priťahujú ju najmä také tvorivé individuality, u ktorých v tej či onej miere, ale predsa len pretrvávajú väzby na tradície ruskej realistickej klasiky, u ktorých zostáva stále relevantný vzťah medzi textom a mimotextovou realitou. Odborná reflexia tvorby týchto autorov bola síce poznamenaná ideologickými deformáciami (viac v ruskom ako v našom prostredí), jednako však boli vnímané ako organická súčasť ruského literárneho vývinu. To nie je výtka. Naopak, prikláňam sa k názoru M. Kusej, vyslovenému na nit-